ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
імені В. М. КОРЕЦЬКОГО
НАН УКРАЇНИ

Держава і право

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ЮРИДИЧНІ І ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Випуск 88

Київ
Видавництво «Юридична думка»
2020

УДК 34; 32
Д36

Затверджено до друку
та рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
(протокол № 9 від 29 грудня 2020 р.)

Збірник затверджено Міністерством освіти і науки України
як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати
дисертаційних досліджень (категорія «Б»)

Збірник включено до міжнародної наукометричної бази
***Index Copernicus International* (Варшава, Польща).**
Статті збірника прирівнюються до публікацій у зарубіжних фахових виданнях

Редакційна колегія

академік НАН України **Ю. С. Шемшученко**, д.ю.н. **Г. П. Тимченко** (головний редактор), д.ю.н. **О. В. Скрипнюк** (відповідальний редактор), д.ю.н. **О. Ф. Андрійко**, д.ю.н. **О. В. Батанов**, д.ю.н. **У. Е. Батлер** (**W. E. Butler**, США), д.п.н. **О. В. Батрименко**, д.ю.н. **А. А. Бутирський**, д.п.н. **К. М. Вітман**, д.п.н. **В. П. Горбатенко**, д.ю.н. **В. Н. Денисов**, д.п.н. **Л. Донай** (**Lukasz Donaj**, Польща), д.ю.н. **В. В. Дудченко**, д.ю.н. **О. О. Кармаза**, д.ю.н. **О. О. Кваша**, д.і.н. **Л. І. Кормич**, д.ю.н. **С. О. Короєд**, д.ю.н. **О. В. Кресін**, д.п.н. **І. О. Кресіна**, д.ю.н. **П. Ф. Кулинич**, д.п.н. **Л. В. Лещенко** (**Larysa Leszczenko**, Польща), д.п.н. **С. М. Наумкіна**, д.п.н. **А. І. Некряч**, д.п.н. **Д. В. Неліпа**, д.ю.н. **Н. М. Оніщенко**, д.ю.н. **Н. М. Пархоменко**, д.п.н. **Н. О. Пінченко**, д.ю.н. **Я. В. Сімутіна**, д.п.н. **М. В. Співак**, д.п.н. **О. М. Стойко**, д.п.н. **Н. М. Хома**, д.п.н. **А. Шептицький** (**Andrzej Szeptycki**, Польща), д.п.н. **В. А. Явір**.

Д36 **Держава і право**: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 88 / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. 346 с.

ISSN 1563-3349

У збірнику висвітлюються актуальні питання теорії та історії держави і права, порівняльного правознавства, державного управління, адміністративного, конституційного, міжнародного, цивільного, аграрного, кримінального та інших галузей права. Проблеми сучасної політичної науки розкриваються у розділах з теорії та методології політологічних досліджень, історії політичної думки, міжнародної, порівняльної та прикладної політології, політичних інститутів і процесів, етнополітології.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів і студентів, усіх, хто прагне отримати знання з юриличних і політичних наук.

УДК 34; 32

Адреса редакції

Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України
01601, Київ, вул. Трьохсвятительська, 4, к. 211
E-mail: polit@ln.ua, polit4211@gmail.com
Тел. 279-73-96, факс 278-54-74

www.derzhava-i-pravo.com.ua

© Інститут держави і права
імені В. М. Корецького НАН України, 2020
© Автори статей, 2020
© Видавництво «Юридична думка», 2020

ISSN 1563-3349

УДК 347.633.1
DOI: 10.33663/1563-3349-2020-88-108

Л. В. МІЛІМКО
Т. С. ЯРОШЕНКО

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ЕТИЧНІ ПИТАННЯ ТАЄМНИЦІ УСИНОВЛЕННЯ (ТОЧКИ ДОТИКУ)

Здійснено аналіз загальних положень усиновлення, таємниці усиновлення в Україні, а також в окремих зарубіжних країнах. Визначені точки дотику правового та морально-етичного аспектів поняття «право на таємницю усиновлення». Дана характеристика основним перевагам та недолікам режиму таємниці усиновлення.
Ключові слова: *усиновлення, таємниця усиновлення, конфіденційність, права усиновлювачів, права дитини.*

Milimko Larisa, Yaroshenko Taisiya. **Theoretical and legal aspects and ethical issues of the secret of adoption (points of contact)**
This article analyses the general statements of adoption, the confidentiality of adoption in Ukraine, as well as in some foreign countries. The points of contact between the legal and moral-ethical aspects of the concept of «the right to secrecy of adoption» are defined, given a description of the main advantages and disadvantages of the confidentiality of adoption.
Key words: *adoption, confidentiality of adoption, confidentiality, rights of adopters, rights of the child.*

Незважаючи на високу врегульованість інституту усиновлення у світі, деякі питання щодо прав та обов'язків суб'єктів усиновлення і досі є надзвичайно суперечливими та проблемними у вирішенні для міжнародної спільноти. Одним із таких питань є право на таємницю усиновлення. Стала практика усиновлення розроблена для захисту кожного члена тріади усиновлення. Традиційно вони зберігають анонімність та конфіденційність біологічних батьків дитини. Ця практика підтримала концепцію, згідно з якою усиновлювачі повинні встановлювати стосунки з

© *МІЛІМКО Лариса Василівна* – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри господарського, повітряного та космічного права юридичного факультету Національного авіаційного університету; ORCID: 0000-0001-5821-5862; e-mail: larisa_milimko@ukr.net
© *ЯРОШЕНКО Таїсія Сергіївна* – студентка юридичного факультету Національного авіаційного університету; e -mail: demens.ty@gmail.com

усиновленою дитиною без занепокоєння з приводу небажаного втручання членів сім'ї дитини, яка народилася. Крім того, вони наголошують на захисті усиновлених дітей від потенційно тривожних фактів про їхніх родичів та/або психологічної плутанини, яка може виникнути внаслідок будь-яких тривалих стосунків з їхніми родинами.

Нині широковизнано, що знання про власне походження надзвичайно важливе для багатьох усиновлених, оскільки вони вважають ці знання життєво необхідними для становлення їхньої особистості. І тому питання доцільності таємниці усиновлення дедалі частіше постає на правовому рівні та потребує значної уваги.

У зв'язку з цим автори статті ставлять за мету здійснити аналіз права на таємницю усиновлення у розрізі дотримання прав дитини, дослідити позиції щодо введення режиму таємниці усиновлення різних держав та внести пропозиції щодо удосконалення норм, що регулюють відносини з дотримання режиму таємниці при усиновленні у вітчизняному законодавстві.

Серед науковців сутність проблеми права на таємницю усиновлення в Україні розглядали Г.О. Блінова, М.В. Логвінова, Л.А. Савченко, Т.В. Шевченко та багато інших. Однак, не зважаючи на достатню розробленість означеної проблеми, сучасність ставить на порядок денний нові проблеми, що підлягають вирішенню.

При проведенні дослідження авторами використані так основні методи наукового пізнання: синтез, аналіз, екстраполяція.

Частиною першою статті 2 Конвенції про права дитини від 20.11.1989 визначено, що держави-учасниці поважають і забезпечують всі права, передбачені цією Конвенцією, за кожною дитиною, яка перебуває в межах їх юрисдикції, без будь-якої дискримінації незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного та соціального походження, майнового стану, стану здоров'я і народження дитини, її батьків, чи законних опікунів або яких-небудь інших обставин [1]. Таким чином, забезпечення прав та інтересів дітей є одним з пріоритетних напрямів діяльності будь-якої держави. Відповідно мають існувати правові

інститути, що гарантуватимуть дотримання цих прав. Одним із таких інститутів є інститут усиновлення, що є однією із сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування. Крім Конвенції про права дитини 1989 р., до основних нормативно-правових актів на міжнародному рівні, що регулюють відносини з цього питання, належать Європейська конвенція про усиновлення дітей 1967 р., Гаазька конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення 1993 р., Гаазька конвенція про юрисдикцію, право, що застосовується та визнання рішень про усиновлення 1965 р., Мінська конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 р., Міжамериканська конвенція про колізії усиновлення неповнолітніх 1994 р. тощо.

В Україні питання усиновлення загалом регулюються Конституцією України, Сімейним кодексом України (далі – СК), Цивільним кодексом України, Законом України «Про охорону дитинства» 2001 р. та низкою інших законів та підзаконних актів.

З метою зміцнення сім'ї усиновителів як соціального інституту та забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку Верховна Рада України на законодавчому рівні визначила правовий режим таємниці усиновлення [2].

Стаття 226 СК закріплює право на таємницю усиновлення. Зокрема, особа має право на таємницю перебування на обліку тих, хто бажає усиновити дитину, пошук дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляд рішення суду про усиновлення. Також визначено, що дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі від неї самої, факту її усиновлення. До того ж особа, яка була усиновлена, має право після досягнення нею чотирнадцяти років на одержання інформації щодо свого усиновлення [3].

Право на таємницю усиновлення охороняється законом. За порушення таємниці усиновлення, відповідно до статті 168 Кримінального кодексу України [4], передбачена кримінальна відповідальність у вигляді штрафу, обмеження волі або позбавлення волі з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Проте законодавство не дає визначення поняття права на таємницю усиновлення. Л. А. Савченко та Т.В. Шевченко у своїй статті «Таємниця усиновлення. За і Проти» розглядають таємницю усиновлення як сімейну таємницю, тобто сукупність інформації, якою володіють лише члени сім'ї та, як виняток, спеціально уповноважені особи через виконання ними своїх повноважень щодо окремих аспектів сімейного життя, розголошення якої може призвести до заподіяння значної шкоди її носіям [5, с. 122].

М. В. Логвінова у роботі «Таємниця усиновлення та її гарантії» зазначила: якщо розглядати право на одержання інформації щодо усиновлення як одержання відомостей про усиновлення, то згідно із ст. 228 СК це означатиме одержання відомостей від осіб, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків доступна інформація щодо усиновлення, що, у свою чергу, за наявності факту вжиття заходів щодо забезпечення таємниці усиновлення з боку усиновлювача, є злочином. Якщо ж розглядати право на одержання інформації про усиновлення як повідомлення щодо факту усиновлення, то ч. 3 ст. 226 СК потребує нового формулювання. Так, ця норма звучала б таким чином: «особа, яка була усиновлена, має право після досягнення нею 14 років дізнатися від усиновлювача, що вона є усиновленою» [6, с. 85].

На нашу думку, правом на таємницю усиновлення є право на захист персональних даних у сфері сімейних відносин з початку процедури усиновлення і до моменту розголошення відомостей про усиновлення, для дотримання гарантованих прав суб'єктів усиновлення, з метою зміцнення сім'ї та для забезпечення стабільних та гармонійних умов життя усиновленої дитини та усиновителів.

Інформація про усиновлення дитини є конфіденційною. Її не можна розповсюджувати без згоди усиновлювача до досягнення дитиною повноліття. Це необхідно для захисту дитини, її біологічних батьків та усиновителів від ризику, що хтось може використовувати цю інформацію з метою матеріальної вигоди або заподіяти моральну шкоду дитині та родині. Наприклад, у Латвії розголошення таємниці усиновлення проти волі усиновлювача є злочином і карається згідно з кримінальним законом.

Отже, держава зобов'язана розслідувати та карати несанкціоноване розголошення інформації про усиновлення [7].

Забезпечення таємниці усиновлення в теорії є запорукою успішних відносин усиновленої дитини та усиновителів. Проте наразі існує безліч дискусій з приводу доцільності збереження таємниці, насамперед від дитини. Аналізуючи положення ст. 226 та 227 СК, можна дійти висновку, що законодавство України виділяє два типи таємниці усиновлення: таємниця усиновлення від дитини; таємниця усиновлення від сторонніх осіб.

У праці «Правове забезпечення таємниці усиновлення» К.М. Глиняна аналізує стан сімейного законодавства щодо таємниці усиновлення та робить порівняльну характеристику з іноземними державами. Так, вона зазначила, що в країнах з розвинутою та сталою правовою системою питання таємниці визначається досить своєрідно — таємницю усиновлення взагалі не визначають як ознаку усиновлення. Вона наводить приклад, що французький Цивільний кодекс не містить жодної згадки про таємницю усиновлення. Німецьке цивільне уложення (НЦУ) забороняє збирання та розголошення відомостей про усиновлення. Відомості, які можуть сприяти розкриттю факту усиновлення та його обставин, не можуть збиратися та розголошуватися без згоди усиновлювача та дитини, за винятком випадків, коли внаслідок особливих обставин цього вимагають суспільні інтереси (п. 1 § 1758 НЦУ). Уложення не дає переліку, навіть примірного, суспільних інтересів, які можуть вимагати розголошення таємниці усиновлення, оскільки в кожному конкретному випадку ці інтереси можуть дуже відрізнятися [8, с. 106].

У Сполучених Штатах Америки існує два типи усиновлення: відкритий («opened») та закритий («closed»). Закрите усиновлення («конфіденційне» чи «таємне» усиновлення) – це процес, за допомогою якого немовля усиновлюється іншою родиною, а записи біологічних батьків (батьків) є «закритою» (таємною) інформацією. Часто біологічного батька не реєструють навіть в оригіналі свідоцтва про народження. Усиновлення старшої дитини, яка вже знає своїх біологічних батьків, не може бути закритим або таємним. Конфіденційність записів фактично заважають усиновленому та біологічним батькам знайти або навіть щось знати одне про одного. Міжнародна асоціація

усиновлених (The International Association of Adopted People) не підтримує жодної форми закритого усиновлення, мотивуючи це тим, що закрите усиновлення шкодить психологічному стану усиновленої дитини [9, с. 144].

Головною позицією прихильників відкритого типу усиновлення, тобто відсутності таємниці усиновлення, є посилання на міжнародні конвенції з прав дитини. Так, зазначається, що кожна дитина повинна мати право на те, щоб дізнатися про те, яким є її коріння, хто є її біологічні батьки. Прихильники такої точки зору вказують, що незнання цієї інформації заважає становленню особистості як такої та є несправедливим щодо їх прав.

Більшість людей, які прагнуть відновити зв'язок з біологічними батьками, роблять це з емоційних причин. Вони хочуть знати власну історію, знати, чому сталося усиновлення, зв'язатися з родиною, про яку вони нічого не знають.

Проте з вищезазначених причин виникають і причини для встановлення таємниці усиновлення. Багато людей глибше відчувають гнів чи зраду і хочуть знати, чому їх покинули. Саме для уникнення такого типу конфронтації закони так часто прагнуть захистити особистість біологічних батьків. Біологічні батько чи мати, які відбудували своє життя, часто відчувають сором або відчуття невдачі, адже, побоюючись наслідків зміни свого життя, віддають свою дитину на усиновлення [10]. Таємниця усиновлення захищає не тільки біологічних батьків усиновленої дитини, а й саму дитину.

На позиціях збереження таємниці усиновлення виступають Аргентина, Болгарія (при повному усиновленні), Іспанія, Литва, Польща, Російська Федерація, Хорватія. Незважаючи на те, що більшість країн законодавчо врегульовують питання щодо таємниці усиновлення, законодавство низки країн, наприклад, Королівства Бельгії, не містить жодної вказівки щодо зазначеного інституту [6, с. 83].

Актуальним також залишається питання щодо процедури отримання усиновленою особою інформації про її усиновлення. Відповідно до ч 2 ст. 228 СК відомості про усиновлення видаються судом лише за згодою усиновлювача, а в разі його смерті – за згодою органу опіки та піклування.

Але спостерігаючи за практикою існування таємниці усиновлення, можна дійти висновку, що доцільність норм, що забезпечують таємницю усиновлення, підтвердилась [11, с. 190]. Ці норми повинні захищати інтереси як усиновителів, так і усиновленої дитини.

Отже, питання доцільності таємниці усиновлення є неоднозначним. Адже кожна зі сторін «за» та «проти» таємниці усиновлення має низку переваг та недоліків у своїх позиціях. Безперечно, кожна особа має право на таємницю усиновлення, але, на нашу думку, найбільш прийнятним варіантом є адаптація сучасного вітчизняного законодавства до права країн, де передбачений вибір «відкритого» чи «закритого» типу усиновлення.

Головною метою норм, що спрямовані на забезпечення таємниці усиновлення, має бути захист інтересів усиновленої дитини та усиновителів. Вважаємо, що право на розголошення цієї інформації належить лише усиновителям і що на їх розсуд вони можуть розголосити цю інформацію у віці, який буде найбільш сприйнятним для освоєння такої інформації усиновленою особою, або не розголошувати її.

Тому вважаємо, що має бути здійснено спрощення режиму таємниці усиновлення. Цей процес має бути послідовний, чітко спланований та включати заходи з підвищення кваліфікації всіх суб'єктів соціальної роботи та формування громадянської свідомості суспільства про відповідальність за стан дотримання прав кожної дитини.

1. Конвенція про права дитини від 20.11.1989, ратифікована Законом № 789-XII 27.02.1991. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text. **2.** Блінова Г. О. Правове регулювання інституту таємниці усиновлення: сучасні тенденції. *Право і суспільство*. 2013. № 4. С. 77–83. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_ 64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pis_2013_4_16.pdf. **3.** Сімейний кодекс України від 10.01.2002. № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14. **4.** Кримінальний кодекс України 05.04.2001 № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14. **5.** Савченко Л. А., Шевченко Т.В. Таємниця усиновлення. За і проти. *Сучасні питання економіки і права*. 2013. С. 122–126. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMA

GE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Spep_2013_2_23.pdf. **6.** Логвінова М. В. Таємниця усиновлення та її гарантії. *Проблеми захисту особистих немайнових прав фізичної особи:* Матер. всеукр. наук.-практ. конфер. (6 жовтня 2006 року м. Івано-Франківськ). Івано-Франківськ: ВОНР ТА РВД ПАЇ ЛьвДУВС, 2006. С. 82–90. **7.** Confidentiality of adoption information. Human Rights Quide. 2020. URL: https://www.cilvektiesibugids.lv/en/themes/family/parents/adoption/confidentiality-of-adoption-information. **8.** Глиняна К. М. Правове забезпечення таємниці усиновлення. *Актуальні проблеми держави і права.* 2008. С. 105–110. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apdp_2008_38_20. **9.** Jagannath Pati. Adoption: Right to Information Versus Right to Confidentiality. *Child Safety, Welfare and Well-being.* New Delhi: Springer, 2016. P. 141–157. **10.** Adopted Child's Right to Information as to Biological Law Offices of Stimmel, Stimmel & Roeser. 2009. Parents. URL: https://www.stimmel-law.com/en/articles/adopted-childs-right-information-biological-parents. **11.** Журило С. С. До питання про необхідність забезпечення таємниці усиновлення в Україні. *Часопис цивілістики.* 2014. № 16. – С. 187–190.

References

1. Konventsiia pro prava dytyny vid 20.11.1989, ratyfikovana Zakonom №789-KhII 27.02.1991. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text. **2.** Blinova H.O. Pravove rehuliuvannia instytutu taiemnytsi usynovlennia: suchasni tendentsii. *Pravo i suspilstvo.* 2013. №4. S. 77–83. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pis_2013_4_16.pdf. **3.** Simeinyi kodeks Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.* 2002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14. **4.** Kryminalnyi kodeks Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy.* 2001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14. **5.** Savchenko L. A., Shevchenko T.V. Taiemnytsia usynovlennia. Za i proty. *Suchasni pytannia ekonomiky i prava.* 2013. S. 122–126. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Spep_2013_2_23.pdf. **6.** Lohvinova M. V. Taiemnytsia usynovlennia ta yii harantii. *Problemy zakhystu osobystykh nemainovykh prav fizychnoi osoby:* Mater. vseukr. nauk.-prakt. konfer. (6 zhovtnia 2006 roku m. Ivano-Frankivsk). Ivano-Frankivsk: VONR TA RVD PAI LvDUVS, 2006. S. 82–90. **7.** Confidentiality of adoption information. Human Rights Quide. 2020. – URL: https://www.cilvektiesibugids.lv/en/themes/family/parents/adoption/confidentiality-of-adoption-information **8.** Hlyniana K. M. Pravove zabezpechennia taiemnytsi usynovlennia. *Aktualni problemy derzhavy i prava.* 2008. S. 105–110. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1

&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apdp_2008_38_20. **9.** Jagannath Pati. Adoption: Right to Information Versus Right to Confidentiality. *Child Safety, Welfare and Well-being.* New Delhi: Springer, 2016. P. 141–157. **10.** Adopted Child's Right to Information as to Biological Parents. Law Offices of Stimmel, Stimmel & Roeser. 2009. URL: https://www.stimmel-law.com/en/articles/adopted-childs-right-information-biological-parents. **11.** Zhurylo S. S. Do pytannia pro neobkhidnist zabezpechennia taiemnytsi usynovlennia v Ukraini. *Chasopys tsyvilistyky.* 2014. №16. S. 187–190.

Milimko Larisa, Yaroshenko Taisiya. **Theoretical and legal aspects and ethical issues of the secret of adoption (points of contact)**

This article analyses the general statements of adoption, the confidentiality of adoption in Ukraine, as well as in some foreign countries. The points of contact between the legal and moral-ethical aspects of the concept of «the right to secrecy of adoption» are defined, given a description of the main advantages and disadvantages of the confidentiality of adoption.

Article 226 of the Family Code of Ukraine states that the person has the right to the confidentiality of adoption if a person wishes to adopt a child, searches for a child for adoption, filing an application for adoption and its consideration, court decision on adoption. In addition, it is determined that a child who is adopted has the right to confidentiality, including from himself/herself, of the fact of her adoption. In addition, a person who has been adopted has the right to receive information about his / her adoption after reaching the age of fourteen

The main position of supporters of open adoption (non-confidential adoption) is a reference to international conventions on the rights of the child. It is stated that every child should have the right to know what his or her roots are, who his or her biological parents are. Proponents of this point of view state that the ignorance of this information interferes with an individual's attitude as such and is unfair to their rights.

Most people who want to reconnect with their biological parents do so for emotional reasons. They want to know their own history, to know why they were adopted, to connect with their biological family, and to know their history.

However, the above reasons are also the reasons to establish the confidentiality of adoption. Many people feel deeply angry or betrayed and want to know why they have been abandoned. So, to avoid this type of confrontation the laws often seek to protect the identity of biological parents. The confidentiality of adoption protects not only the biological parents of the adopted child but also the child himself.

Based on the above, we believe that there is no doubt that everyone has the right to the confidentiality of adoption, but, in our opinion, the most acceptable option is to adapt modern domestic legislation to the norms of countries where there is a choice of "open" or "closed" type of adoption.

Key words: adoption, confidentiality of adoption, confidentiality, rights of adopters, rights of the child.

Зміст

Видатний вчений-правознавець і організатор вітчизняної юридичної науки. До 85-річчя академіка Ю. С. Шемшученка 3

Частина 1
ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Розділ 1. **Історія держави і права**

Пильгун Н. В., Вербінець В. Е. Особливості правового нігілізму в сучасній Україні. 8
Koudelka Zdeněk, Váňa Aleš. The limits of the power of judges. 15
Боброва Т. А. Здійснення «негативної правотворчості» в країнах романо-германської правової системи 26
Звонков Є. Є. Державна допомога суб'єктам господарювання: правовий аспект розуміння сутності поняття 36

Розділ 2. **Адміністративне право**

Ібрагімзаде Е. Р. Адміністративне оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування 51

Розділ 3. **Цивільне, підприємницьке та господарське право**

Короєд С. О. Поділ спільних боргових (кредитних) зобов'язань подружжя в судовому порядку 63
Ніколенко Л. М. Зустрічний позов у господарському судочинстві 80
Сімутіна Я. В., Менюк Д. О. Судове рішення як об'єкт перегляду за нововиявленими або виключними обставинами у цивільному процесі України 89

Бутирська І. А. Представництво прокурором інтересів держави у справі про банкрутство 99
Мілімко Л. В., Ярошенко Т. С. Теоретико-правові аспекти та етичні питання таємниці усиновлення (точки дотику) 108
Леонов К. Ю. Корпоративні права в акціонерних товариствах та особливості їх реалізації 117

Розділ 4. **Земельне, аграрне та екологічне право**

Головкін О. В., Ковтун О. М. Деякі правові проблеми завершального етапу земельної реформи в Україні 128

Розділ 5. **Кримінальне право, кримінальний процес та криміналістика**

Лаврик І. В. Встановлення системних бар'єрів на шляху поширення корупційних практик: пріоритети сучасного суспільства 138
Ахмедов В. А. Проблеми боротьби зі злочинами проти правосуддя, які вчиняються спеціальними суб'єктами (співробітниками правоохоронних органів) 157
Василенко Ю. В. Кримінально-правова характеристика доведення банку до неплатоспроможності 167
Дроздович Н. Л. Практичні аспекти застосування процесуальної аналогії у кримінальному провадженні: сучасна практика Касаційного кримінального суду Верховного Суду 178
Бабій А. Ю. Проблеми визначення екстремістських мотивів та цілей вчинення злочину 190
Неділько Я. В. Типові ознаки особи кіберзлочинця (криміналістичний аспект) 202
Свєтлічний І. В. Деякі актуальні питання кримінально-правової охорони прав неповнолітніх у кримінальному процесі, імплементації принципів відновного правосуддя щодо дітей та молодих людей 212
Басалюк Н. В. Конструктивне і деструктивне у кримінально-правовій реформі 225

Розділ 6. **Міжнародне право і порівняльне правознавство**

Овечкіна О. С. Свобода заснування компаній і «теорія осілості» в практиці Суду ЄС із вирішення спорів, пов'язаних із правовим статусом юридичних осіб 241

Розділ 7. **Рецензії**

Переверзєва О. С. Науково-дослідницька діяльність у водах Світового океану 253

Частина 2
ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Розділ 1. **Етнополітологія та конфліктологія**

Асланов С. А. Типологія етнополітичної стабільності у етнополітичних системах закритого і відкритого типу 258

Розділ 2. **Політичні інститути та процеси**

Кресіна І. О., Стойко О. М., Коваленко А. А. Недоліки місцевого повороту в постконфліктній відбудові . . .267
Шляхтун П. П., Колюх В. В., Малкіна Г. М. Ключова ланка децентралізації влади в Україні. 277
Дем'янчук О. П., Урубков В. О. Ухвалення політичних рішень у тристоронній контактній групі: неоінституційний підхід 292
Тарасюк В. М., Дроботун Д. С. Про причини і наслідки олігархізації українських медіа 301
Прохоренко А. М. Впровадження інноваційних політичних технологій у функціонування інститутів державної влади в контексті концепції соціальної модернізації 315
Перегуда Є. В. Глобалізація чи «націоналізація»: про вплив пандемії на розвиток міжнародних відносин (на основі аналізу експертних думок) 324

Contents

**Outstanding legal scholar
and organizer of Ukrainian legal science.
To the 85th anniversary of academician Y. S. Shemshuchenko** 3

Part 1
LEGAL SCIENCES

Section 1. **History of State and Law**

Pylgun Natalia, Verbinets Veronika. Features of legal nihilism in Ukraine 8
Koudelka Zdeněk, Váňa Aleš. The limits of power of judges 15
Bobrova Tatiana. Implementation of "negative lawmaking" in the countries of the romance-german legal system..... 26
Zvonkov Yevgen. State aid to economic entities: the legal aspect of understanding the essence of the concept 36

Section 2. **Administrative Law**

Ibrahimzade Elshad. Administrative appeal of decisions, actions or inactivity of local government bodies 51

Section 3. **Civil, Business and Commercial Law**

Koroied Serhii. Division of joint debt (credit) obligations of spouses in court..... 63
Nikolenko Liudmyla. Counterclaim in economic proceedings 80
Simutina Yana, Meniuk Daryna. Judgement as an object of court review on newly discovered or exceptional circumstances in the civil procedure of Ukraine..... 89
Butyrska Iryna. Prosecutor's representation of the state's interests in a bankruptcy case..... 99

Milimko Larisa, Yaroshenko Taisiya. Theoretical and legal aspects and ethical issues of the secret of adoption (points of contact). 108
Leonov Konstantyn. Corporate rights in joint stock companies and features of their implementation 117

Section 4. **Land, Agricultural and Environmental Law**

Golovkin Alexander, Kovtun Elena. Some legal problems of the final stage of land reform in Ukraine. 128

Section 5. **Criminal Law, Criminal Process and Criminal Science**

Lavryk Halyna. Establishing of system barriers to the spread way of corruption practices: priorities of modern society 138
Ahmedov Vusal. Some problems of combating crimes against justice committed by special actors (law enforcement officers) 157
Vasylenko Yuliia. Criminal characteristic of the bringing the bank to insolvency. 167
Drozdovych Nadiia. Practical aspects of using procedural analogy in criminal proceedings: today's practice of the Criminal Cassation Court of the Supreme Court. 178
Babii Alla. Problems of determining extremist motives and purposes of committing a crime 190
Nedilko Yaroslav. Typical signs of a cybercriminal's personality (forensic aspect). 202
Svietlichnyi Igor. Some issues of criminal law protection of the rights of minors in criminal proceedings, of the implementation of restorative justice for children and young people 212
Basaliuk Natalia. Constructive and destructive in criminal law reform 225

Section 6. **International Law and Comparative Law**

Ovechkina Olga. Freedom of establishment and «settlement theory» in the case law of the Court

of Justice of the European Union on the settlement of disputes related to the legal status of legal entities 241

Section 7. **Reviews**

Pereverzieva Olga. Research activities in the waters of the World Ocean 253

Part 2
POLITICAL SCIENCES

Section 1. **Ethnopolitics and Conflict Management**

Aslanov Stellas. Typology of ethno-political stability in open and closed type ethno-political systems 258

Section 2. **Political Institutions and Processes**

Kresina Iryna, Stoyko Olena, Kovalenko Anatolij. Disadvantages of the local turn in post-conflict reconstruction 267

Shliakhtun Petro, Kolyukh Valeriy, Malkina Ganna. Key element in the decentralization of power in Ukraine 277

Demianchuk Oleksandr, Urubkov Vladyslav. Political decisions making in the trilateral contact group: neoinstitutional approach.....292

Tarasyuk Volodymyr, Drobotun Dmytro. About the causes and consequences of the oligarchization of the Ukrainian media.....301

Prokhorenko Alina. Introduction of innovative political technologies in the functioning of state power institutions in the context of the concept of social modern 315

Pereguda Yevgen. Globalization or "nationalization": on the impact of the pandemic on the development of international relations (based on the analysis of expert opinions) 324

До уваги авторів

Вимоги до публікацій

Повний обсяг статті, включно із анотаціями двома мовами (англійською, українською), додатками, таблицями, ілюстраціями, списком літератури, має становити не більше 20 тис. знаків із врахуванням пробілів та знаків пунктуації.

Авторський оригінал необхідно подавати у форматі, сумісному із Microsoft Word (можливі розширення файлів: rtf., doc., docx.); шрифт Times New Roman; розмір шрифту 14; інтервал між рядками 1,5.

Файли необхідно називати латинською абеткою за прізвищем автора статті (якщо авторів кілька – то за прізвищами перших трьох авторів).

Перед основним текстом статті потрібно вказати двома мовами (українською, та англійською) наступні дані:

– індекс УДК;
– прізвище, ім'я та по-батькові автора / авторів, місце і адресу роботи, посаду, науковий ступінь, вчене звання, номер ORCID, контактний телефон і електронну пошту автора;
– назву статті;
– анотації з ключовими словами.

Анотація українською мовою має складатися із 5-6 речень, які стисло відображають мету та висновки, зроблені в статті, та 5-6 ключових слів. Анотація англійською мовою має бути ідентична українській за змістом. В кінці тексту після транслітерації треба дати розширену англійську анотацію до 2 тис. знаків.

Основний текст статті повинен мати наступну структуру:

– Вступ (вказати актуальність теми, мету і завдання статті).
– Стан розробки проблеми та методи дослідження (дати огляд літератури і попередніх досліджень, зазначити використані методи).
– Виклад основного матеріалу.
– Висновки.
– Список літератури (подавати у порядку цитування, вказувати повні реквізити джерела).
– Транслітерація списку літератури

У тексті статті посилання позначаються цифрою у квадратних дужках, через кому зазначається номер сторінки (якщо є). Нумерація посилань відповідає порядку їх згадування в тексті статті. Якщо автор посилається на кілька різних джерел, слід розділяти їх крапкою з комою: [1, с. 44; 2, с. 35].

Список літератури необхідно подавати у порядку цитування, вказуючи повні вихідні дані джерела відповідно до вимог стандарту бібліографічного опису – автор, назва статті/книжки, номер журналу, місце видання, назва видавництва, рік видання, сторінки тощо.

Транслітерацію прізвища та імені автора, кириличного списку літератури слід здійснювати згідно з офіційними вимогами (постанова КМУ № 55 від 27 січня 2010 року, https://www.slovnyk.ua/translit.php#pasp).

Редакція

Наукове видання

ДЕРЖАВА І ПРАВО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Юридичні і політичні науки

Випуск 88

Науковий редактор *І. О. Кресіна*
Художнє оформлення *В. С. Жиборовського*

Підп. до друку 29.12.2020. Формат 60 х 84 $^{1}/_{16}$.
Ум. друк. арк. 20,1. Наклад 200 прим.

ТОВ «Видавництво «Юридична думка»
01103, м. Київ, вул. Бойчука Михайла, 18-а
Свідоцтво ДК № 1742 від 06.04.2004
Тел./факс (044) 405-15-11
E-mail: yurdumka@ukr.net

Віддруковано у ТОВ «Талком»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23
Свідоцтво ДК № 4538 від 07.05.2013
Тел./факс (044) 424-40-69